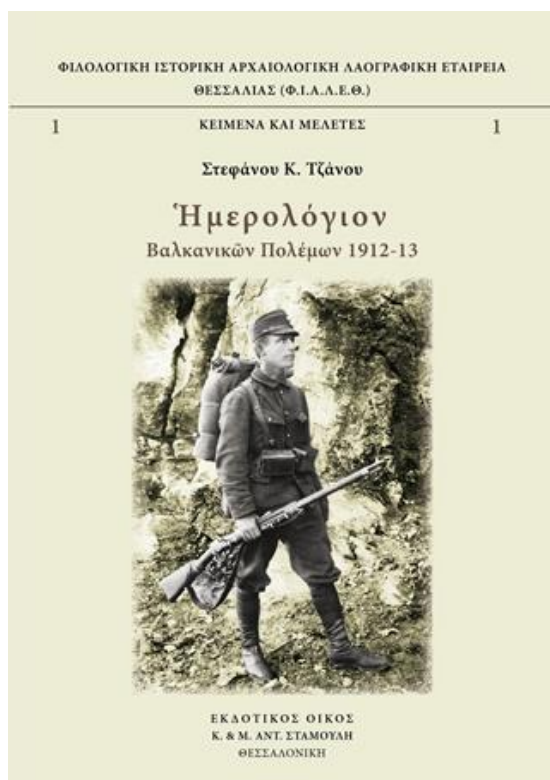

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Σας προσκαλούμε στην Παρουσίαση του Βιβλίου του **Στεφάνου Κ. Τζάνου** «*ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ 1912- 1913*», που θα γίνει το Σάββατο 5 Νοεμβρίου 2016 & ώρα 19:00 μ.μ. στην αίθουσα εκδηλώσεων του Πνευματικού Κέντρου Αμυνταίου.

Ομιλητές:

- Αρχιμανδρίτης Νικηφόρος Μανάδης, Πρωτοσύγκελος της Μητρόπολης Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας.
- Θεόδωρος Νημάς, φιλόλογος - δρ Ιστορίας.
- Γεώργιος Τρυφωνόπουλος, Θεολόγος- Πρόεδρος Δημοτικής Κοινότητας Αμυνταίου.
- Πέτρος Μπέσπαρης, φιλόλογος - συγγραφέας.

Η παρουσία σας θα μας τιμήσει ιδιαίτερα.

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Μια σπουδαία έκδοση της Φ.Ι.Α.Λ.Ε.Θ.

ΣΤΕΦΑΝΟΥ Κ. ΤΖΑΝΟΥ

Ημερολόγιον Βαλκανικών Πολέμων 1912-13

Εκδ. Αντ. Σταμούλη, Θεσσαλονίκη 2016, σελ. 304

Εισαγωγή – Σχόλια – Φιλολογική Επιμέλεια:

Θεόδωρος Α. Νημάς – Πέτρος Α. Μπέσπαρης

Με ένα πολύ σημαντικό βιβλίο εγκαινιάζει την νέα σειρά αυτοτελών εκδόσεων της, που φέρει τον γενικό τίτλο «ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΕΣ», η Φιλολογική, Ιστορική, Αρχαιολογική, Λαογραφική Εταιρεία Θεσσαλίας (Φ.Ι.Α.Λ.Ε.Θ.). Πρόκειται για το «**Ημερολόγιον Βαλκανικών Πολέμων 1912-13**» του Βολιώτη δεκανέα **Στέφανου Κ. Τζάνου**, το οποίο εκδόθηκε σε συνεργασία με τον Θεσσαλό εκδότη της Θεσσαλονίκης Αντώνη Σταμούλη. Το βιβλίο, σχήματος 24X17, αποτελείται από 304 σελίδες.

Το Ημερολόγιο αυτό, εκτός από ορισμένα αποσπάσματά του που είχαν δημοσιευθεί τον Ιούλιο του 1972 στην εφημ. «Θεσσαλία» του Βόλου, παρέμεινε άγνωστο έως τώρα. Τα δύο χειρόγραφα τετράδια στα οποία είναι γραμμένο ανέσυρε πριν από λίγα χρόνια από την αφάνεια η ανεψιά του κ. Αριστέα Τζάνου-Baud Bonv, η οποία τα παρέδωσε για αξιοποίησή τους στον γεν. γραμματέα της Φ.Ι.Α.Λ.Ε.Θ. - φιλόλογο κ. Θεόδωρο Νημά. Ο κ. Νημάς και ο φιλόλογος κ. Πέτρος Μπέσπαρης, από κοινού προχώρησαν στην μεταγραφή τους, αρχικά, και εν συνεχεία στον σχολιασμό του περιεχομένου τους και τον εμπλουτισμό του με πολλές υποσημειώσεις, ώστε ο αναγνώστης να μην χρειάζεται να ανατρέχει σε άλλα βιβλία για να βρει στοιχεία για πρόσωπα και γεγονότα που αναφέρονται στο Ημερολόγιο. Για την επίπονη αυτή εργασία χρειάστηκαν μερικά χρόνια, αλλά το αποτέλεσμα δικαιώνει την προσπάθειά τους. Οι ίδιοι έγραψαν και την εκτενή και κατατοπιστική εισαγωγή.

Η εν λόγω έκδοση θα αποτελέσει αξιόλογη πηγή για την μελέτη της Ιστορίας των Βαλκανικών Πολέμων, αφού η ευρυμάθειά του συντάκτη του Στέφανου Κων. Τζάνου, καθώς και η θέση που κατείχε στο Επιτελείο της μονάδας του (23ο Σύνταγμα Πεζικού Λαρίσης της V Μεραρχίας), η παρατηρητικότητα και η ευφυΐα του, σε συνδυασμό με την πρόνοια να καταγράφει όλα όσα συνέβαιναν γύρω του, από τις κρίσιμες μάχες στις οποίες έλαβε μέρος, έως τα καθημερινά συμβάντα ρουτίνας, καθώς επίσης και τις κρίσεις του για πρόσωπα και γεγονότα, έδωσαν ένα εξαιρετικά αξιόλογο κείμενο, το οποίο θα προκαλέσει το ζωηρό ενδιαφέρον τόσο από τους ιστορικούς όσο και από τους στρατιωτικούς.

Το χειρόγραφο Πολεμικών Ημερολόγιον του Στέφανου Κ. Τζάνου (Ανω Βόλος 1889 - Σεβαστούπολη Ουκρανίας 1919) αποτελείται από δύο μικρά χωριστά σημειωματάρια διαστάσεων 15x09 εκατοστά, μεταγραμμένα και καθαρογραμμένα από χειρόγραφες σημειώσεις που κρατούσε κατά τη διάρκεια της στρατεύσεώς του. Το πρώτο αρχίζει από τις 17 Σεπτεμβρίου 1912 και τελειώνει στις 31 Μαΐου 1913. Περιλαμβάνει δηλαδή καταγραφές γεγονότων από την ημέρα της επιστρατεύσεως έως τις παραμονές περίπου της ενάρξεως του Β' Βαλκανικού Πολέμου (φ. 67β). Από το φ. 68α έως το φ. 74β περιέχει τοπογραφικές, ιστορικές και άλλες πληροφορίες για πόλεις και κωμοπόλεις της Δυτικής Μακεδονίας. Από το φ. 75α έως το φ. 76β σημειώνονται τα ονόματα του «Επιτελείου της V Μεραρχίας» και όλων των αξιωματικών των μονάδων της. Τέλος, από το φ. 77α έως το φ. 81α (τελευταίο) έχει λεπτομερή κατάλογο της αλληλογραφίας του κατά την διάρκεια της στρατεύσεώς του (17-9-1912 έως 30-4-1914). Το δεύτερο αρχίζει από την 1η Ιουνίου 1913 και τελειώνει στις 21 Απριλίου 1914, με την αποστράτευσή του και την επάνοδό του στον Βόλο. Σ' αυτό καταγράφονται περιγραφές μαχών του Β' Βαλκανικού Πολέμου (κατά Βουλγάρων) και άλλες λεπτομέρειες από την καθημερινή ζωή στα έμπεδα (συσσίτια, οικονομικές δοσοληψίες, αλληλογραφία, μέχρι και το σύνθημα και παρασύνθημα της κάθε ημέρας).

Ειδικότερα: Οι περιγραφές του Στ. Τζάνου για τις μάχες στην περιοχή Αμυνταίου τον Οκτώβριο του 1912, όπου η V Μεραρχία, αφού ήδη είχε απελευθερώσει την Πτολεμαΐδα (τότε Καϊλάρια), το Αμύνταιο (Σόροβιτς) και τη γύρω περιοχή, στις 24 Οκτωβρίου υπέστη πρωτοφανή αιφνιδιασμό, ο οποίος προκάλεσε ανεξέλεγκτον πανικό με αποτέλεσμα οι μονάδες της να διαλυθούν αλλά και να έχουν πολλά θύματα, είναι ρεαλιστικές, ζωντανές και δίνουν την εικόνα ενός απλού στρατιώτη μεν,

αλλά με καίρια θέση και αποστολή και κυρίως ατόμου εγγράμματος και με περιγραφικές και κριτικές ικανότητες. Και το σπουδαιότερο ήταν ότι, ώσπου να ξαναοργανωθεί η V Μεραρχία, πρόλαβαν οι Σέρβοι και εισήλθαν στο Μοναστήρι (Μπίτολα), το οποίο διαφορετικά θα είχε καταληφθεί νωρίτερα από τον Ελληνικό Στρατό, όπως σχεδίαζε ο αρχιστράτηγος διάδοχος Κωνσταντίνος. Και το ατύχημα συνέβη πριν ο Ελληνικός Στρατός εισέλθει στη Θεσσαλονίκη, όπου, με επικεφαλής τον αρχιστράτηγο, βάδιζε έχοντας πλέον ακάλυπτα τα νώτα του, ενώ οι Τούρκοι είχαν ανακαταλάβει όλη σχεδόν την απελευθερωθείσα Δυτική Μακεδονία μέχρι τα Γρεβενά (πλην της Κοζάνης και της Σιάτιστας). Ο Τζάνος μας δίνει συγκλονιστικές λεπτομέρειες για τα γεγονότα της περιοχής Αμυνταίου, που ίσως θεωρηθούν πολύτιμες στο ξαναγράψιμο του κεφαλαίου αυτού της Στρατιωτικής Ιστορίας.

Εξ ίσου σπουδαίες είναι οι περιγραφές του για τις προ του Κιλκίς μάχες κατά τον Β΄ Βαλκανικό Πόλεμο, όπου αυτός είχε αρκετά ενεργητικόν ρόλο. Αλλά και η εξιστόρηση της πορείας από Κιλκίς προς Δοϊράνη, Στρώμνιτσα, Πετρίτσι, Στενά Κρέσνας είναι επίσης πολύ ενδιαφέρουσα. Τέλος οι μάχες στο Σιμιτλί και προ της Άνω Τζουμαγιάς αποτυπώνονται πολύ αδρά.

Πέρα από αυτά τα πολύ σημαντικά στρατιωτικά γεγονότα, ο Τζάνος σημειώνει διάφορα άλλα δευτερεύοντα επεισόδια ή πράξεις ρουτίνας που συνέβησαν στη μονάδα του δίνοντάς μας έτσι την ευκαιρία να γνωρίσουμε την καθημερινή ζωή του στρατού: ώρες εγερτηρίου και γευμάτων, συνθήκες καταυλισμού, οικονομικές συναλλαγές μεταξύ στρατιωτών, καιρικές συνθήκες και άλλα.

Τέλος, και οι κρίσεις του Τζάνου για πρόσωπα και καταστάσεις είναι ιδιαίτερα εύστοχες και ενδιαφέρουσες.

Το βιβλίο συμπληρώνεται από πλούσιο Παράρτημα (σελ. 230-278), στο οποίο παρατίθενται διάφορα προσωπικά έγγραφα του Τζάνου, τα ονόματα της Διοικήσεως και της Συγκροτήσεως της V Μεραρχίας καθώς και του 23ου Συν/τος Πεζικού κατά τους Βαλκανικούς Πολέμους 1912-1913, αλλά και πολλές εικόνες (οι περισσότερες άγνωστες) από τα πεδία των μαχών και προσώπων που έδρασαν κατά τη διάρκειά τους. Ακολουθεί (σελ. 279-296) Ευρετήριο Ονομάτων (τόπων και προσώπων).

Το βιβλίο προλογίζουν το Δ.Σ. της Φ.Ι.Α.Λ.Ε.Θ. διά της προέδρου του κ. Ιουλίας Κανδήλα, ο αν. καθηγητής της νεοελληνικής ιστορίας του Α.Π.Θ. κ. Ιάκωβος Μιχαηλίδης, ο διοικητής της Σ.Μ.Υ. ταξίαρχος κ. Γεώργιος Λιάκος και η κ. Αριστέα Ε. Τζάνου – Baud-Bonny, ανεψιά του συντάκτη του Ημερολογίου.